

Muzeum Polskich Formacji Granicznych

<https://www.muzeumsg.strazgraniczna.pl/muz/formacje-ochrony-granic/biografie/1918-1939/kadra/n-r/mieczyslaw-psykala/42959,Mieczyslaw-Psykala.html>
01.05.2025, 17:29

Mieczysław Psykała (1913-1984) ppor. ps. „Kałwadosik”, „Beczułka”, „Babinicz”, „Atróbka”. Urodził się w rodzinie Ludwika i Bronisławy z d. Tkacz. Z zawodu był rzeźnikiem. W 1929 r. ukończył gimnazjum w Ołtarzewie. Przypuszczalnie jesienią 1933 r. został przyjęty do 29 Pułku Strzelców Kaniowskich w Kaliszu, celem odbycia przeszkolenia wojskowego. Od 20 marca 1934 r. do 1 marca 1935 r. przydzielony był do Centralnej Szkoły Podoficerskiej KOP „Osowiec” na roczny Kurs Szkoły Podoficerskiej dla kandydatów na nadterminowych plechoty i ckm. Został przydzielony do kompanii szkolnej ochotników. 27 września 1934 r. nadano mu tytuł i odznakę strzelca celnego. 1 grudnia 1934 r. awansowany na starszego strzelca. 4 grudnia 1934 r. otrzymał Odznakę Grenadierską I klasy, natomiast 5 lutego 1935 r. Odznakę Strzelecką II klasy (nr leg. 1518). 22 lutego 1935 r. ukończył szkolenie podoficerskie z wynikiem dobrym (lokata 18/27). Z dniem 1 marca 1935 r. awansowany na kaprała (z prawem noszenia odznak od 23 lutego). 2 marca 1935 r. przeniesiony do Batalionu KOP „Rokitno” (Pułk KOP „Sarny”). Po przybyciu przydzielony do kompanii ckm na stanowisko zastępcy dowódcy drużyny. 29 sierpnia 1935 r. przyjęty do służby nadterminowej. W styczniu 1936 r. pozostawał na stanowisku zastępcy dowódcy drużyny ckm. W lutym 1936 r. jako chory trafił na leczenie do Szpitala Okręgowego nr II w Chełmie. Po opuszczeniu szpitala udzielono mu 28 dniowego urlopu zdrowotnego jednakże ponownie trafił do szpitala w Chełmie. Do batalionu powrócił dopiero 5 maja. Miał dobre osiągnięcia sportowe m.in. w lipcu 1936 r. zajął pierwsze miejsce w batalionowych zawodach pływackich na 300 m. 4 września 1936 r. przedłużono mu o kolejny rok służbę nadterminową. Z dniem 3 stycznia 1937 r. wraz z kpr. nadt. Pisarkiem był oddelegowany na IV sześciomiesięczny kurs instruktorów dla nadterminowych w CSP KOP „Osowiec”. Po przybyciu przydzielono go do kompanii podoficerów zawodowych. Szkolenie zakończył z wynikiem dobrym (lokata 15/25). 3 lipca 1937 r. powrócił do Rokitna. 13 września 1937 r. po raz kolejny przedłużono mu służbę nadterminową (do 30 września 1938 r.). 15 września 1937 r. został przesunięty z kompanii ckm do 3 kompanii granicznej „Wojtkiewicz” (w miejsce kpr. Pisarka). W grudniu 1938 r. i maju 1939 r. wykazany jako kpr. zaw. – dowódca drużyny w kompanii ckm Batalionu KOP „Rokitno”^[1]

Według ustaleń Krzysztofa Tochmana, w lipcu 1939 r. został zmobilizowany do 2 pułku KOP, który wszedł w skład 1 Brygady Górskiej w ramach Armii „Kraków”. Pułk brał udział w działaniach wojennych w rejonie doliny rz. Soły, przez Rabkę, Wiśnicz do rejonu Bochni. Po rozbiciu i rozproszeniu jednostki, dołączył do oddziałów 21 DP. 20 września przekroczył granicę polsko-węgierską i został internowany na Węgrzech. Po ucieczce z obozu, przez Bałkany przedostał się do Francji, gdzie 8 lutego 1940 r. wstąpił do Polskich Sił Zbrojnych. 2 kwietnia został przydzielony do Samodzielnej Brygady Strzelców Podhalańskich, która wzięła udział w kampanii norweskiej (20 maja – 15 czerwca) i w bitwie o Narwik. Po

ewakuacji brygady, brał udział w walkach we Francji. 21 czerwca wraz z jednostką został ewakuowany do Wielkiej Brytanii. Od 1 lipca 1940 r. przydzielony był do I batalionu strzelców podhalańskich III Brygady Strzelców (PSZ w Wielkiej Brytanii). Następnie przydzielony kolejno do V Brygady Kadrowej Strzelców (15 sierpnia 1941 r.) i IV Brygady Kadrowej Strzelców. Od 26 września 1941 r. do 17 maja 1942 r. pełnił służbę w obozie szkoleniowym im. Tadeusza Kościuszki w Owen Sound w Kanadzie. Po powrocie do Wielkiej Brytanii, od 27 maja 1942 r. ponownie służył w I batalionie strzelców podhalańskich. 20 grudnia 1942 r. otrzymał awans na sierżanta. Po wyrażeniu zgody na służbę w kraju, 12 kwietnia 1943 r. został przeniesiony do 1 kompanii zaopatrzenia I Korpusu Polskiego, następnie do Samodzielnej Brygady Spadochronowej. 5 listopada 1943 r. zaprzysiężono go jako żołnierza AK w Oddziale VI Sztabu Naczelnego Wodza w Chichley. Przeszedł przeszkolenie w dywersji. 17 kwietnia 1944 r. awansowany na st. sierż.

W nocy z 16/17 kwietnia 1944 r. w ramach operacji lotniczej krypt. „Weller 15” został zrzucony do kraju na placówkę odbiorczą „Obraz” w rejonie Tłuszcza (pow. Radzymiń). Po skoku przebywał w majątku Dębe Wielkie, a aklimatyzację odbywał w Warszawie. W maju 1944 r. przydzielono go do Okręgu AK w Białymstoku jako oficera ds. specjalnych zleceń szefa sztabu i kierownika komórki zrzutów. Był m.in. kurierem poczty konspiracyjnej pomiędzy okręgami AK w Nowogrodzku, Wilnie i Białymstokiem. Brał udział w działaniach w ramach operacji „Burza” i odznaczył się w walkach pod Korycinem (4 sierpnia) i Koniecznem (6 sierpnia). 6 października 1944 r. mianowany chorążym.

Przypuszczalnie 6 października 1944 r. został aresztowany przez NKWD i wywieziony w głąb Związku Radzieckiego. Więziony był m.in. w łagrze w Kamionce, gdzie był jednym z przywódców protestu głodowego. Przebywał także w Swierdłowsku. 14 listopada 1947 r. został repatriowany do Polski. Po powrocie pracował m.in. w Technicznej Obsłudze Samochodów w Częstochowie, Hucie Bieruta i zakładzie mięsnym. Był rozpracowywany przez funkcjonariuszy UB w Katowicach i Częstochowie. Żonaty był z Zofią z d. Wodzisławska (1916-1991) 1.v. Kozłowska. Do śmierci w 1984 r. mieszkał w Częstochowie. Był odznaczony m.in. Orderem Virtuti Militari, Krzyżem Walecznych i Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami.^[2]

Opracował: **Artur Ochał**.

^[1] ASG, CSP KOP „Osowiec”, sygn. 186/7, Dodatek do rozkaz dziennego szkoły nr 171/34, Osowiec 8 VIII 1934 r., k. 76-86; Rozkaz dzienny nr 209, Osowiec 27 IX 1934 r., k. 183-188; Rozkaz dzienny nr 262, Osowiec 1 XII 1934 r., k. 330-332; Rozkaz dzienny nr 264, Osowiec 4 XII 1934 r., k. 336-339; *ibidem*, sygn. 186/8, Rozkaz dzienny nr 28, Osowiec 5 II 1935 r., k. 78-80; Rozkaz dzienny nr 43, Osowiec 22 II 1935 r., k. 169-179; *ibidem*, sygn. 186/12, Rozkaz dzienny nr 148, Osowiec 6 VII 1937 r., k. 437-440; *ibidem*, Brygada kop „Polesie”, sygn. 183/111, Rozkaz dzienny baonu i garnizonu nr 69, Rokitno 29 VIII 1935 r., k. 281-284; *ibidem*, sygn. 183/112, Rozkaz dzienny baonu i garnizonu nr 16, Rokitno 25 II 1936 r., k. 61-64; Rozkaz dzienny baonu i garnizonu nr 33, Rokitno 24 IV 1936 r., k. 155-157; Rozkaz dzienny baonu i garnizonu nr 36, Rokitno 5 V 1936 r., k.

167-170; Rozkaz dzienny baonu i garnizonu nr 57, Rokitno 17 VII 1936 r., k. 231-234; Rozkaz dzienny baonu i garnizonu nr 77, Rokitno 4 IX 1936 r., k. 295-298; *ibidem*, sygn. 183/112, Rozkaz dzienny baonu i garnizonu nr 3, Rokitno 7 I 1937 r., k. 7-12; *ibidem*, sygn. 183/114, Rozkaz dzienny baonu i garnizonu nr 75, Rokitno 6 VII 1937 r., k. 1-6; Rozkaz dzienny baonu i garnizonu nr 76, Rokitno 9 VII 1937 r., k. 7-9; Rozkaz dzienny baonu i garnizonu nr 103, Rokitno 13 IX 1937 r., k. 115-118; Rozkaz dzienny baonu i garnizonu nr 104, Rokitno 15 IX 1937 r., k. 119-122; *ibidem*, sygn. 183/116, Dodatek tajny do rozkazu dziennego baonu i garnizonu nr 34/35, Rokitno 24 IV 1935 r., k. 43-44; *ibidem*, Dowództwo KOP, sygn. 177/692, Wykaz uposażenia miesięcznego oficerów, podoficerów zaw. i podoficerów nadterm. i pck za m. maj 1939 r., Rokitno 1939 r., brak paginacji.

[2] Krzysztof A. Tochman, *Słownik biograficzny cichociemnych*, t. IV, Zwierzyniec – Rzeszów 2011, s. 181-183.

